

„Édes anyanyelv”
nyelvműveltségi verseny felső tagozatos tanulók részére
Bács-Kiskun vármegye
Vármegyei döntő
I. kategória 5-6. osztály

Szóbeli

VILLÁMGYORS KVÍZKÉRDÉSEK – mindegyik versenyző pontot kap a helyes megoldásra. Ha nem tudja a választ, akkor a soron következő versenyzőé a kérdés. Ha ő sem tudja, halad tovább addig, míg választ nem adnak.

1. ÁLLANDÓSULT SZÓKAPCSOLATOK

Fejezd be a szót! Pl. fübe - harap

1) bakot	lő
2) csillagokat	lát
3) csütörtököt	mond
4) dühbe	gurul
5) egyhelyben	topog
6) élére	rak/állít
7) fogához	veri (a garast)
8) haragra	lobban/gerjed
9) írásba	foglal
10) kereket	old
11) kisujját sem	mozdítja
12) kötélnek	áll

Ha kitalálja, akkor 2 pont, ha segítséggel, akkor 1 pont. (Pl.: tenyerén hordja – azt jelenti, hogy kényeztet)

2. Összetett szó népnevekkel

Sok összetett szavunk kezdődik népnévvel. Most ezeknek a szavaknak az utótagját keressük, amely egyben a következő összetett szó előtagja lesz. pl. spanyol – csizma – talp

1. francia	ÁGY	takaró
2. görög	DINNYE (SALÁTA)	lé
3. angol	KÜRT	szó
4. svéd	ACÉL	lemez
5. török	ÜLÉS	huzat
6. francia	KULCS	csomó
7. svéd	ASZTAL	láb
8. török	MÉZ	édes
9. spanyol	FAL (VIASZ)	festék
10. francia	SALÁTA	főzelék
11. angol	KÓR	ház
12. görög	TŰZ	rakás
13. angol	KERT	kapu

Helyes válasz 1 pont.

3. Szólásápolás

Javítsátok ki a szólásokat!

Egy szőnyegen(**gyékényen**) árulnak

Régóta a gyomrában (**begyében**) van.

Két darálóban (**malomban**) örölnek.

Megette a tésztája (**kenyere**) javát.

Felkopik a szeme (**álla**)

Ezt nem teszi ki az ajtóba (**ablakba**).

Állához (**fogához**) veri a garast.

Zöld gallyra (**ágra**) vergődik.

Kimutatta a szeme (**foga**) fehérét.

Más fejére(**kezére**) játszik.

Előre iszik a medve talpára (**bőrére**).

Fűhöz, levélhez (**fához**) kapkod.

Kígyót, bogarat (**békát**) kiált rá

Helyes válasz 1 pont.

SZÓBELI FOGALMAZÁS

Meséljete el egy történetet, hogy a zárszó egy közmondás, szólás legyen! Húzzák a közmondást illetve a szólást.

- ❖ Addig jár a korsó a kútra, amíg el nem törik. = Nem érdemes kísérteni a sorsot, mert aki feleslegesen kockáztat, pórul járhat.
- ❖ Hazug embert hamarabb utolérni, mint a sánta kutyát.
- ❖ Nem esik messze az alma a fájától. = Olyanok a gyerekek, mint a szüleik.
- ❖ Nyugtával dicséred a napot! = Akkor mondjuk, ha valaki egy esemény (dolog, történés, stb.) vége előtt kezd el örülni.
- ❖ Munka után édes a pihenés. = A munka után jól esik pihenni.
- ❖ Ami a szíven, az a száján. = Azt mondja, amit érez, őszintén beszél.
- ❖ Kicsi a bors, de erős. = apró termetű ember, aki valamiben ügyesebb, mint aminek kinéz
- ❖ Olajat önt a tűzre. = tetézi a bajt
- ❖ Kimutatja a foga fehérét. = elárulja gonosz, alattomos természetét
- ❖ Csalánba nem üt a mennykő = rossz embereket vagy helyzeteket ritkán sújtják a balszerencsék vagy nagyobb büntetések.
- ❖ Kemény fából faragták = erős, kitartó ember, határozott jellem
- ❖ Két dudás nem fér meg egy csárdában = nem fér össze egymással két olyan ember, aki ugyanott hangadó akar lenni

A fogalmazásban azt figyeljük meg, hogy a történetet milyen ötletesen fogalmazta meg a versenyző. Mennyire ügyelt a tartalmi igényességre, kifejtettségre, a mondat szerkesztésre, választékos, a témához illő stílusra, a szókinccsgazdagságra. Arra, hogy adott-e a történetnek címet. A történet megfelelt-e az adott közmondás illetve szólás tartalmának. A történet, mese tagolása jól nyomon követhető-e. Élt-e a műfaji sajátosságokkal? Hogyan gazdálkodott az idővel?

*címadás **1 pont***

*ötletesség **2 pont***

*tartalmi igényesség, kifejtettség **3 pont***

*témához illő stílus, mondat szerkesztés **2 pont***

*a szókinccsgazdagsága **3 pont***

*műfaji megfelelés: **2 pont***

*tagolás **1 pont***

*idővel való gazdálkodás **2 pont***

Összesen: 16 pont